Café Nobel poprvé v Litoměřicích: O pa(r)ní lokomotivě

29.9.2025 - | Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

Ve středu 1. října od 18:00 h se uskuteční první „přátelské setkání“ z cyklu Café Nobel ve známé litoměřické kavárně Káva s párou, která se nachází v budově bývalého litoměřického nádraží. A bude to setkání skutečně stylové – historik designu Mgr. Jiří Hulák bude vyprávět o tom, jak parní lokomotiva, skutečná „dáma na kolejích“, při svém technickém a tvarovém vyzrávání dospěla od nevzhlednosti prvních strojů k eleganci „pohyblivé sochy“.

Parní lokomotiva je jedinečný fenomén. V 19. století byla symbolem technické dokonalosti a později estetické působivosti technického díla. *„Všimněte si, že parní lokomotiva je i v současnosti nejsrozumitelnějším symbolem železnice jako takové – dokazuje to třeba značka pro železniční přejezd, užívaná i dnes, desítky let po zrušení parního provozu,“* upozorňuje koordinátor cyklu Café Nobel **Frederik Velinský**.

K předním „lokomotivním estétům“ minulosti patřili nejen četní konstruktéři v kolébce parních lokomotiv – Anglii, ale také další tvůrci z kontinentu včetně šéfkonstruktéra rakouských státních drah Karla Gölsdorfa. Opomenout nelze ani tzv. českou konstrukční školu se zakladatelskou osobností Vojtěcha Kryšpína.

Pro druhou čtvrtinu 20. století je pak charakteristická „honba za výkonem“, která se (zejména v USA, Německu, Velké Británii a Francii) projevila na jedné straně rozvojem ryze utilitárně řešených strojů, na straně druhé atraktivní epizodou aerodynamických parních lokomotiv z druhé poloviny 30. let.

Do vývoje lokomotiv se tehdy zapojily i přední světové osobnosti nové disciplíny – průmyslového designu. K průkopníkům tohoto oboru v našich zemích patřil malíř Vilém Kreibich, který fenoménu parní lokomotivy zasvětil většinu svého díla i života. Jako komplexní, do tématu hluboce a poctivě ponořený tvůrce, podstatně překročil povrchně chápané pojetí designu jako „elegantního kabátu“.

Mgr. Jiří Hulák pracuje v oddělení průmyslového designu Národního technického muzea v Praze; dějiny designu vyučuje na vysokých školách, např. na Fakultě designu a umění Ladislava Sutnara Západočeské univerzity v Plzni. Zabývá se dějinami designu (resp. tvarově technického řešení) zejména ve 20. století, se zaměřením na vývoj dopravních prostředků, spotřebičů, strojů a dalších výrobků strojírenského a elektrotechnického průmyslu. Vývoj tvarového a technického řešení parní lokomotivy podrobněji sleduje zhruba posledních deset let.

Jiří Hulák aktuálně spolupracoval na přípravě výstavy *Co stvořila železnice* v Národním technickém muzeu. Objevuje se na ní nejen téma estetické působivosti parní lokomotivy v průběhu 19. a na počátku 20. století, ale také jeho odraz v díle další pozoruhodné osobnosti našeho uměleckého života – malíře, ilustrátora a karikaturisty Huga Boettingera. **Litoměřická přednáška se koná v předvečer vernisáže této výstavy, která se zabývá obdobím „zlatého věku“ železnice v našich zemích.** Obdobím, v němž vznikla i krásná budova bývalého litoměřického nádraží, kde v současnosti sídlí kavárna Káva s párou.

Kavárnu najdete v Jarošově ulici na litoměřickém Předměstí, kousek pod Máchovými schody a nedaleko současného nádraží Litoměřice-město. **Přednášky z cyklu Café Nobel by se tam měly konat pravidelně, přibližně čtyřikrát do roka.** Vstup je volný, rezervace místa není nutná.

Další informace o Café Nobel naleznete na **cafenobel.ujep.cz**.

Přednáškový cyklus Café Nobel v Ústí nad Labem, Teplicích, Děčíně, Tisé a Litoměřicích pořádá Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem v rámci projektu RUR – Region univerzitě, univerzita regionu, reg. č. CZ.10.02.01/00/22_002/0000210 (podaktivita A.1.16), který je spolufinancován Evropskou unií a Státním rozpočtem ČR.

Zdroj úvodní fotografie: archiv Národního technického muzea v Praze

https://www.ujep.cz/cs/56336/cafe-nobel-poprve-v-litomericich-o-parni-lokomotive